

MAART 2026
03/2026 1e Kwartaal

STICHTINGSDAG VAN DE CONGREGATIE DER MISSIE

Ondanks dat de Congregatie pas in 1625 officieel opgericht werd hield Vincent de Paul zijn krachtige preek over de noodzaak van een algemene biecht en zorg voor de armen op 25 januari 1617.

Een belangrijk begin wat 409 jaar later nog steeds gevierd wordt.

Stichtingsdag 25 januari 2026 startte de Eucharistieviering om 10:00 uur in de kapel. Rafael Isharianto, Harrie Jaspers en Savio Nguyen Hoang Van Phong gingen gezamenlijk voor in de heilige mis.

OVERWEGING STICHTINGSDAG

Van Zien naar Samenwerken - Rafael Isharianto, C.M.

Vandaag vieren wij met dankbare harten de Stichtingsdag van de Congregatie der Missie, 401 jaar geleden. Wat begon als een eenvoudig initiatief, is uitgegroeid tot een Congregatie die vandaag werkzaam is in meer dan honderd landen. Op deze dag van herdenking en vernieuwing nemen wij de tijd om stil te staan bij het begin en de rijke geschiedenis van deze Congregatie. Vervolgens zullen wij de actualiteit van het begin van deze Congregatie onderzoeken, voor ons die in deze eeuw hier leven.

“Een reis van duizend kilometers begint met de eerste stap”

Wanneer we terugkijken naar het begin van de Congregatie der Missie, wordt het duidelijk dat de Congregatie der Missie is begonnen met een kleine daad, zoals een Chinees spreekwoord zegt, “Een reis van duizend kilometers begint met de eerste stap.” De Congregatie begon met een daad van naastenliefde voor een arme boer in een klein dorp die aan zijn lot was overgelaten en die op het punt stond te sterven zonder geestelijke zorg.

De heilige Vincent de Paul begon niet als stichter. Hij begon als iemand die zich liet raken door wat hij zag. Hij liet het lijden van de boer zijn hart raken. En toen stelde mevrouw Gondi hem die belangrijke vraag, “Wat moeten wij doen?” Op dat moment werd er iets nieuws geboren.

Die vraag “Wat moeten wij doen?” staat aan de oorsprong van de Congregatie der Missie. Het was niet de vraag, “Wat moet Vincent *alleen* doen?” Maar veeleer: “Wat moeten wij samen doen?” Vincent begreep dat naastenliefde geen geïsoleerde daad kon blijven. Naastenliefde moest georganiseerd worden. Vanuit dat moment van zien en antwoorden kreeg de missie vorm, niet als een idee, maar als een manier van leven.

Wat zouden we kunnen doen?

Vandaag, vier eeuwen later, is die vraag niet veranderd. Ook hier in Nederland is de realiteit van mensen die niet gezien of verzorgd worden nog steeds zeer aanwezig. Er zijn mensen in armoede die onzichtbaar blijven in onze dorpen. Er zijn ouderen die lijden onder eenzaamheid. Er zijn jongeren die richting en hoop missen. Er zijn mensen die geestelijke wonden met zich meedragen zonder dat iemand het opmerkt.

De verleiding vandaag is om te denken: "Iemand anders zal wel voor hen zorgen." Of ook: "Het probleem is te complex." Maar de ervaring van de heilige Vincent de Paul leert ons iets wezenlijks: "Missie begint wanneer je de moed hebt om het lijden van mensen te zien." Daarom klinkt ook in onze tijd dezelfde vraag, "Wat kunnen wij doen?"

En het antwoord is bedoeld als een gedeelde inzet. Onze missie vandaag roept ons op om samen te werken. Niemand draagt de missie alleen. Mensen in armoede worden niet geholpen door geïsoleerde goede wil, maar door een gezamenlijke inzet die gedragen wordt door het geloof.

Van "feest" naar "missie"

Vorig jaar vierden wij met vreugde het 400-jarig bestaan van de Congregatie der Missie. Het was een tijd van dankzegging en besef van Gods trouw door de eeuwen heen. Vandaag, op 25 januari 2026, nodigt de Geest ons uit om van "feest" naar "missie" te gaan. Wat wij als gave hebben ontvangen, wordt ons nu toevertrouwd als opdracht.

De viering van 400 jaar is geen afsluiting, maar een missie. Dankbaarheid voor het verleden moet verantwoordelijkheid worden voor het heden. Het charisma dat aan de heilige Vincent de Paul werd toevertrouwd, is nu aan ons toevertrouwd. Het is bedoeld om moedig geleefd te worden in de werkelijkheid van vandaag.

In deze eucharistieviering verzamelt Christus zelf ons. Hij is degene die de verwaarloosden ziet en de ongehoorde roep hoort. Door de stemmen van mensen in nood stelt Christus ons ook diezelfde vraag, "Wat kunnen jullie doen?"

Harten, ogen en voeten voor de missie

Geïnspireerd door de bezieling van de heilige Vincent de Paul vragen wij om harten die branden van liefde, ogen die openstaan voor de nood van mensen en voeten die bereid zijn te gaan waar het Evangelie ons roept.

Wij bidden dat de stichtingsdag van de Congregatie der Missie onze ogen vernieuwt om te zien, onze harten om bewogen te worden en onze handen om samen te werken, zodat niemand onder ons aan zijn lot wordt overgelaten. Moge de missie van de heilige Vincent de Paul die ons is toevertrouwd blijven voortgaan als Blijde Boodschap voor onze broeders en zusters in nood.

DE NEDERLANDSE LAZARISTEN
KORTE TERUGBLIK OP HUN MISSIE
STICHTINGSDAG 2026

Na de viering werden de genodigden boven getrakteerd op Petit Vlaai en koffie. De aanwezigen ontvingen een fotoboek met omschrijvingen van "De Nederlandse Lazaristen – Korte terugblik op hun Missie", samengesteld door Ans Ebisch.

Henk de Cuijper en Savio Nguyen Hoang Van Phong vertelden over hun leven en hun keuze om priester te worden. Inspirerende verhalen werden verteld. Henk de Cuijper vertelde over zijn leven en werken in Congo en China. Leraar aan het seminarie in Congo, waar hij een fanfare oprichtte met instrumenten die hijzelf had opgeknapt in Nederland en liet versturen naar Congo. Zijn jaren in China als leraar Engels en Frans waren hem

zeer dierbaar vooral vanwege de vertrouwensband die hij had met leerlingen vanwege het regime in China.

Savio vertelde over zijn afkomst, een arm boerengezin in Vietnam. Als enige uit het gezin kon hij een opleiding volgen en werd priester. Hij wilde heel graag dienstbaar zijn en arme mensen helpen.

In Vietnam heeft hij in meerdere parochies gediend voordat hij naar Nederland kwam. Via een fotopresentatie nam hij ons mee in zijn leven daar, bijgestaan door Susan, zijn taallerares.

Henk de Cuijper

Savio Nguyen Hoang Van Phong

In de eetzaal genoten we van het samenzijn tijdens het diner.

JUBILEA IN 2026

Rafael Isharianto
Henk de Cuijper
Tjeu van Knippenberg

30 jaar priester
65 jaar priester
70 jaar lid van de CM

27 augustus 2026
10 september 2026
21 september 2026

STATISTIEKEN**NEDERLANDSE LAZARISTEN NAAR VERBLIJFPLAATS OP 01-01-2025**

Nederland	10	
Denemarken	1	Andrzej Papuga

Totaal	11	

(Nederlandse telling is inclusief Rafael Isharianto, Andreas Medi Wijaya en Savio Nguyen Hoang Van Phong)

GEMIDDELDE LEEFTIJD VAN DE LAZARISTEN VAN HET NEDERLANDS CANONIEK HUIS OP 1 JAN. 2026

2020: 82.30 2021: 81.02 2022: 80.36 2023: 81.22 2024: 81,51 2025: 75,01 2026: 76,82

GEMIDDELDE LEEFTIJD VAN DE LAZARISTEN VAN NL OORSPRONG**OP 1 JAN. 2026:**

2020: 83.35 2021:83.99 2022: 85.31 2023: 87.48 2024: 86.48 2025: 87,60 2026: 88,29

OVERLEDEN IN 2025:

Gerard Gommers
*30-03-1935 – † 30-10-2025

CONFRATERS BEHOREND TOT HET NEDERLANDS CANONIEK HUIS OP 1 JAN. 2026:**1934**

M.W. DE JONG
20-05-1934

1940

H.M.J. JASPERS
10-02-1940

1937

M.P.J. v. KNIPPENBERG
13-03-1937

1937

H.H. DE CUIJPER
11-04-1937

1938

F.J.G. BOMERS
21-02-1938

1938

TH.H.M. VAN RUIJVEN
22-05-1938

1938

L.M. MOUËS

21-06-1938

1984D.S. NGUYEN HOANG
VAN PHONG

04-01-1984

1961

A.P. PAPUGA

04-04-1961

1967

R. ISHARIANTO

25-06-1967

1976

A. MEDI WIJAYA

01-05-1976

NEDERLANDSE LAZARISTEN EN HUN REIZEN NAAR CHINA OVER LAND

Utrecht, februari 2026

dr. Jan Jacobs

Tijdens mijn onderzoek ten behoeve van leven en werken van bisschop Frans Schraven raakte ik steeds meer geïnteresseerd in de reizen die Nederlandse lazaristen-missionarissen naar en vanuit China hebben gemaakt. Eerder schreef ik al over de reizen over zee vanuit Marseille naar Shanghai. Frans Schraven heeft die meer dan dertig dagen durende zeereis tweemaal gemaakt: in augustus-september 1899 en in januari-maart 1926.

Die tweede reis na zijn verlofperiode bij zijn familie in Nederland, had hij ook per trein kunnen afleggen. En dat gold ook voor de heenreis vanuit

zijn bisschopsstad Chengtingfu naar Europa in mei-juni 1925. Maar Frans had het niet zo op reizen per trein. Hij vond dat maar 'een bijzonder vermoeiende bezigheid', zeker wanneer het 'de Russische trein' betrof. 'Met de trein door Siberië reizen is niet aan te raden. Het eten zou slecht zijn, alles is vuil en er is veel gevaar voor berovingen', schreef hij eens naar zijn familie.

'Bovendien houden "de rooden" niet van katholieke priesters: dus wordt het de langere weg over zee, als ik naar Europa kom.'

Alhoewel de Trans-Siberische spoorweg vanuit Moskou naar Vladivostok (ruim tienduizend kilometers lang) met vanaf Ulan-Ude een aftakking zuidwaarts naar Mongolië en vanaf Karymskaya, ten oosten van Chita een lijn oost- en zuidwaarts naar Harbin en dan naar Tientsin en Peking pas in 1916 geheel voltooid was, kon men al vanaf omstreeks 1903 per trein naar China reizen. Daarvoor moesten de betrokken missionarissen dan wel enkele onderbrekingen voor lief nemen.

Zo moest de scheutist Piet de Leeuw (1877-1943) uit 's-Hertogenbosch die in april 1903 samen met vier medebroeders vanuit Brussel, via Berlijn, Warschau en Moskou naar Binnen-Mongolië treinde, in Moskou een nacht overblijven alvorens verder te kunnen reizen. Bovendien moesten zij

Mgr. Frans Schraven

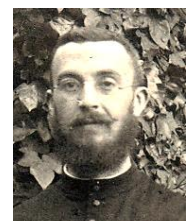
na Irkutsk met de ferry 'Angara' het Baikal-meer oversteken en aan de overzijde met een andere trein verder reizen richting het centrum van hun missiegebied in Xiwanzi.

De aftakking van de Trans-Siberische spoorlijn na Chita door Mantsjoerije naar Harbin en Sherryang

Willem Maassen

Henri Marijnen

De eerste Nederlandse lazaristen die met de 'Transsibérien' naar hun missie in China reisden, waren Willem Maassen (1885-1971) uit Huissen en Henri Marijnen (1886-1965) uit Geldermalsen. Zij vertrokken samen met een vijftal Franse en Italiaanse medebroeders rond 25 augustus 1912 vanuit Parijs en werden op 7 september aan het station van Tientsin opgewacht door Frans Schraven die daar toen als procurator werkzaam was. Schraven regelde voor vier van hen die voor Zuid-China benoemd waren, reisbiljetten voor de boot naar Shanghai en zorgde er ook voor dat Willem Maassen eind september kon beginnen met zijn theologiestudie aan het grootseminarie in Chala bij Peking. In Chala werd hij ook op 6 januari 1916 priester gewijd, waarna hij een benoeming kreeg voor het vicariaat van Tientsin. Marijnen werd al meteen na aankomst ten behoeve van dat vicariaat benoemd.

Op 30 augustus 1913 arriveerde een tweede groep van zes lazaristen 'met den Siberischen spoortrein' in Tientsin. Een van hen was Theo Erkelens (1887-1959) uit Breda, die in het vicariaat van Paotingfu kwam te werken. Hij, maar ook de eerder genoemde missionarissen zullen het thuisfront ongetwijfeld verteld hebben over hun dagenlange reis dwars door het onmetelijke Rusland langs steden waarvan zij nog nooit gehoord hadden. Maar ook over de verschillende tijdzones, waardoor zij geregeld hun horloges moesten bijstellen, en over de werkploegen van dwangarbeiders, soms ook vrouwen die zij vanuit de trein zagen zwoegen aan het onderhoud van sporen en wissels. Over de dichte bosgebieden, veelal bestaande uit naaldbomen waar hun trein doorheen reed en over de uitgestrekte, bijna boomloze open vlakten waarmee zij vooral in Siberië werden geconfronteerd.

Theo Erkelens

Uitvoeriger dan hetgeen ons door de drie genoemden is bericht, zijn de verslagen van een viertal Nederlandse lazaristen die tijdens de Sovjettijd naar China zijn afgereisd. Het eerste verslag is van Pierre Mewiss (1905-1968) uit Helden en Hubert van Musch (1904-1966) uit Meerssen. Zij waren op 27 juli 1930 in Panningen priester gewijd en vertrokken op zaterdag-morgen 29 augustus 1931 vanuit het 'Studiehuis St. Vincentius' in Nijmegen naar Brussel.

In het moederhuis van Scheut aldaar maakten zij kennis met hun zes Vlaamse reisgenoten en kledde zij zich 'in burger' om te voorkomen dat zij bij de Pools-Russische grens van de kant van 'de rooden' moeilijkheden zouden ondervinden.

Pierre Mewiss

Hubert van Musch

Kort na middernacht stapte het achttal op Gare du Nord in de sneltrein Oostende-Keulen die in de vroege zondagochtend op Köln Hauptbahnhof arriveerde. Er werd misgelezen en ontbeten bij de Duitse lazarenisten in de Stolkgasse en vervolgens na een kort bezoek aan de Dom verder gereisd met de exprestrein Keulen-Berlijn-Warschau-Niegoroloje. Bij aankomst in Niegoreloje was het inmiddels maandag 31 augustus 17.00 uur plaatselijke tijd. In dit Russische grensstation moesten alle reizigers de trein verlaten en naar een van de 'visitatiezalen' lopen: 'Daar stonden we dan voor de echte communisten, de mannen van Lenin' die de paspoorten innamen, alle koffers doorzochten en precies wilden weten wat elke reiziger in hun land kwam doen. 'in ons geval niets dus, wij waren enkel op doorreis'. Toen kort na 22.00 uur alle formaliteiten waren vervuld, werd met de Russische trein verder gereisd richting Moskou.

De aankomst daar was op woensdagmorgen 2 september om 8.30 uur. Omdat pas om 17.30 uur vanaf een ander station verder gereisd kon worden, gingen de acht missionarissen de stad in. 'Een geestdodende stad...De ellende die wij in enkele uren hebben aanschouwd, is werkelijk niet te beschrijven...Trams en bussen volgepropt met mensen, haast overal vrouwelijke conducteurs. Vrouwen ook die zorgen voor het onderhoud van de wegen.'

Terug in de trein ging de reis verder naar Danilov, Viatka, Perm, Sverdlovsk (het vroegere Jekaterinaburg), Omsk, Nizhnyudinsk, Irkutsk en toen naar Chita of Tsitta, de laatste grote Russisch-Siberische stad. Vandaar met 'den chineesch-russischen trein' oost- en zuidwaarts en op dinsdag 8 september omstreeks 12.00 uur de grens naar Mantsjoerije over, weg van het Sovjetrijk. 'Wij zijn in het land der vrijheid' met achtereenvolgens de steden Harbin, Chang-chun en Mukden (dat nu Shen-yang heet), 'dat een schitterend station bezit'. Hier werd overgestapt op een meer comfortabele trein die op donderdag 10 september om 13.00 uur in de kustplaats Shanhaikwan arriveerde: 'het eerste station in ons missiegebied Yungpingfu'. Hier werden de treinreizigers opgewacht door Adriaan Verdonk (1904-1960) uit Princenhage en broeder Frumentius. In hun residentie werd overnacht, waarna op vrijdag 11 september verder werd getreind naar Lanchow. Hier maakte de trein plaats voor enkele muilezels die het gezelschap in ruim vier uur naar de bisschoppelijke residentie van Yungpingfu brachten. 'Na een lange reis die mij niet verveelde dankzij het aangename gezelschap van zes leutige Vlamingen en het nooit geziene van de landen die we doorkruisten', schreef Hubert van Musch enkele weken later aan zijn familie.

Vijf jaar later hebben Kees Klamer (1881-1947) uit Amsterdam en Jan de Bakker (1910-1994) uit Hontenisse hun reiservaringen 'per Transsiberische' ook aan het papier toevertrouwd. Voor Klamer die in 1908 al eens met de boot naar China was gereisd, maar in 1923 overgeplaatst was naar Soerabaja, was dit zijn tweede China-reis.

Zijn bestemming was het grootseminarie in Chala.

De Bakker was op 29 juni 1936 priester gewijd en kort daarop benoemd voor het vicariaat van Yungpingfu. Beiden vertrokken op 14 augustus 1936 met de D-trein vanuit Amsterdam naar Berlijn en vandaar met een andere trein door Polen naar de eerder al genoemde Russische grensplaats Niegoroloje. Daar moesten zij dezelfde tijdrovende controles ondergaan als Mewiss en Van Musch vijf jaar eerder. Ook zagen zij in de 'visitatiezaal' dat van een meereizende Amerikaanse zendeling de handbijbel werd verzegeld. Klaarblijkelijk wilde de betrokken ambtenaar voorkomen dat die in de Sovjetstaat verkocht zou worden. Vanuit Niegoroloje werd met 'de Siberia Express' verder gereisd via de steden die ook Mewiss en Van Musch waren gepasseerd. En ook nu was er in Moskou een oponthoud van een twaalf uur. Meer dan voldoende tijd dus om met een auto en een Franssprekende gids van 'Intourist' het Plein van de Revolutie, het Kremlin en het Volkspark te bezoeken. Na een bescheiden maaltijd in een op westerlingen afgestemd hotel ging het met 'de nieuwste Metro van de wereld' naar het station Severnii, waar 'de Siberia Express' gereed gemaakt werd voor vertrek. Inmiddels was het 17 augustus, 1.45 uur plaatselijke tijd. Er volgden enkele saaie dagen in treincoupés en couchettes waarin de temperatuur soms niet boven de 12 graden uitkwam en waarin maaltijden werden

Adriaan Verdonk

Kees Klamer

Jan de Bakker

geserveerd, die maar weinig variatie vertoonden: 'distributiebroom, een soort vlees dat later vis bleek te zijn, twee aardappelen, een augurk en een tomaat.' Pas toen de trein op 21 augustus van 13.00 tot 21.00 uur langs de zuidelijke punt van het Baikal-meer stoomde: 'het mooiste deel van onze reis', klaarde het humeur van de reizigers weer wat op. 'En na Chita, maar toen was het al 22 augustus, kregen wij rond 21.00 uur onze laatste Russische maaltijd voorgezet.'

In de loop van de nacht naar 23 augustus volgde 'de douane-miserie': eerst bij de Russen en enkele uren later in het sinds 1932 door het Japanse leger gecontroleerde Mandchuli. Het waren ook Japanse douaneambtenaren, bijgestaan door enkele militairen, die ons ondervroegen: 'Wie ben je? Hoe oud? Doel van je reis? Door welke landen ben je gereisd? Wat ga je in China doen? En hoe lang blijf je daar?...We moesten ook onze foto's afgeven, maar die kregen we gelukkig na een aantal uren weer terug, zij het nu verzegeld. Ook moesten we, eenmaal weer met de trein verder rijdend, de gordijnen voor de ramen van onze coupés gesloten houden. Dat duurde een tweetal uren.' Op 24 augustus werd Harbin (dat nu Ha-erh-pin heet) bereikt. Hier bleef de trein een aantal uren staan en konden Klamer en De Bakker 'een toertje' door 'deze grote, drukke en nu snikhete Japans-Chinees-Russische stad' maken. Daarna ging het door naar Mukden en Shanhaikwan. 'Daar rolde de trein op 25 augustus

klokslag 22.00 uur onder de Chinese Muur door.

Op het station werden we na elf dagen treinen afgehaald door de pastoor ter plaatse, Theo Zigenhorn (1884-1949) uit Nijswiller bij Wittem. Enkele dagen later reisden Klamer en De Bakker door naar Yungpingfu, waar zij hartelijk welkom werden geheten door bisschop Frans Geurts (1884-1949) en diens coadjutor, bisschop Eugène Lebouille (1878-1957). Over hun vicariaat gaat het in een volgende bijdrage.

Theo Zigenhorn

Bisschop Frans Geurts en bisschop Eugène Lebouille

De trein van Harbin naar Peking via Tientsin kende vier klassen. De klassen een tot en met drie waren overdekte coupés. (Uit het archief van Jacques van Ravesteyn)

MIJN HEEROOM BOTERMANS

Ton van den Hout

Hein Botermans C.M. (1907-1990) was de zoon van mijn grootvader Meester Antoon Botermans (het eerste Hoofd van de katholieke school te Riel). Hij werd gewijd in Panningen op 30 juli 1933 en vertrok in 1934 naar China. Hij was de oudste zoon van 5 kinderen (waaronder mijn moeder) en voor zijn vertrek had hij conform het advies een baard gekweekt want dat leverde in China status en respect op.

De bedoeling was dat hij 12 jaar zou wegblijven en daarna voor ieder jaar 1 maand vakantie zou krijgen (o.a. om geld in te zamelen). Dus toen hij vertrok wist hij dat de kans groot was dat hij niet iedereen van het gezin Botermans nog zou terugzien.

In 1934 kwam hij aan in het vicariaat Yungpingfu in Noord-China, de stad van de eeuwige vrede, en na een jaar werd hij kapelaan in Hoanghoakiang, de vallei van de gele bloem. Daar werkte hij samen met pastoor Cornelis ("Kiske") Dekkers (door hem in zijn verslag de No.1 genoemd) die hij zeer waardeerde evenals de 4 chinese confraters afkomstig uit Hoanghoakiang. (Zichzelf noemt hij No.2!) Dit verblijf eindigde na 10 jaar met een Japans krijgsgevangenkamp in Weihsien tot de bevrijding in 1945. Na zijn bevrijding, ging hij in 1946 voor zijn herstel terug naar zijn moeder en jongste zus in zijn geboortedorp Riel. Zijn vader was ondertussen overleden evenals zijn oudste zus. Daarbij was de uitdrukkelijke afspraak dat hij na een vakantiejaar weer terug zou gaan naar zijn geliefde Chinese parochie.

Hij zag er toen zo uit

In dat jaar ging hij, zoals de gewoonte was, geld inzamelen voor zijn Congregatie en in het licht van zijn terugkeer maakte hij ook een film met de

Rielse schooljeugd om die later in China te kunnen vertonen aan de kinderen in zijn parochie. Daartoe leerde hij die kinderen ook Chinese liedjes o.a. het Wees Gegroet Maria in het chinees (Su malía....) en sommige van mijn klasgenoten kennen dat nu nog !

Hij wilde na één jaar terug en die reis ging via Amerika. Op verzoek van zijn bisschop ging hij daar geld inzamelen voor de missie. Daar werd hij ernstig ziek (hartproblemen), mede als gevolg van zijn slechte conditie opgedaan in het Jappenkamp.

Na zijn herstel kwam hij weer terug naar Nederland en nam voor ongeveer een jaar opnieuw zijn intrek bij zijn oude moeder en jongste zus. Om vandaaruit verder op krachten te komen assisteerde hij de Rielse pastoor Van Raamsdonk en diens Kapelaan van Nispen bij hun werk; dit steeds met de hoop om spoedig terug te kunnen naar China. Maar doordat na de oorlog de communisten van Mao Zedong het vasteland van China overnamen, konden noch hij, noch zijn medemissionarissen terug. Ze werden uiteindelijk allemaal gehuisvest in het rectoraat Mariaveld in Susteren om daar gezamenlijk te wachten op een mogelijke terugkeer (die nooit zou plaatsvinden). Het was daar in Susteren wel een bijzondere club van zo'n 10 China-paters waarvan sommigen op zijn chinees leefden en woonden. Sommigen zelfs letterlijk in kleding en inrichting van hun woon/slaapkamer.

Daar begon Botermans de Novene-actie van de Wonderdadige Medaille en vanuit een diepe Mariale bewogenheid organiseerde hij bedevaartreizen naar plaatsen waar Maria was verschenen: Parijs, Lourdes, Banneux, etc. In 1961 richtte hij een kinderkoor op om de Mariafeesten meer luister bij te zetten maar ook voor muzikale vorming en geloofsopvoeding. Dat koor heeft tientallen jaren in Susteren maar ook ver daarbuiten in aanliggende parochies, opgetreden met veel succes en waardering en ook met het doel geld in te zamelen voor de missie. Eind jaren 1960 begon hij met succes een grote actie via scholen in de wijde omgeving om 100.000 gulden bijeen te brengen voor de bouw van een ziekenhuis in Ethiopië. Bij zijn gouden priesterfeest in 1983 vroeg hij geld voor de hongerlijdende straatkinderen in de derde wereld. Onvermoeibaar begon hij een "kruistocht kinderen voor kinderen" waarbij hij kinderen niet alleen vroeg geld in te zamelen voor deze kinderen, maar ook om dagelijks voor hen te bidden. Tot zijn vrij plotseling overlijden op 10 januari 1990, zette hij die actie voort.

Op zeer dringend verzoek van de toenmalige Provinciaal Wiel Bellemakers begon hij met frisse tegenzin in 1982 aan een verslag over zijn verblijf aldaar (als No.2) wat hij inleverde in 1989 met de volgende slotzin:

Cher Confrère.

Hierbij het een en ander. Zonder het te willen heeft U wel een "diepe wond" open gemaakt van mijn vroegere leven, met deze heerlijke priesters. Nu ik 81 ben, zie ik beter, wat ik aan hen verloren heb".

Hij leefde blijkbaar al die jaren met een diepe heimwee naar zijn Chinese collega's en parochianen. Bijgaand het indrukwekkend verslag van zijn hand (waar hij zeven jaar over deed), dat in fragmenten een indruk geeft hoe hij zijn aankomst en verblijf in China met zijn confraters beleefde.

Susteren, 27 mei 1982. H. Botermans c.m.

Hierbij mijn verslag, dat ik beloofd heb. Het is me soms zwaar gevallen terug te denken aan mijn Chinese mensen.

't Is voorbij, maar, maar... 't blijft. Yungpingfu -de stad van de eeuwige vrede-, en Hoanghoakiang - de Vallei van de gele Bloem-. de missionarissen - en mijn Chinezen.

De eerste plaats Yungpingfu, was Mgr. Geurts.

De tweede plaats Hoanghoakiang was no. 1. , Cornelis Dekkers In Christus.

1984 Susteren
Hein Botermans
In het artikel no.2

1937 Mgr. Geurts

No 1. Cornelis Dekkers

Hoe missioneerden wij in de jaren 1936-1943?

1. Mij werd gevraagd hoe wij vroeger in Yungpingfu, in het district Fongjun, Noord-China, als missionaris de mensen daar de Blijde Boodschap probeerden te brengen.

Wij, dat zijn twee missionarissen: no 1 was al 30 jaar in China; no 2 amper twee jaar.

Wat hier volgt heeft alleen betrekking op deze twee. Zij wisten wel hoe de andere missionarissen werkten, maar daar slaat het volgende niet op.

2. Wat hier beschreven wordt is een werkwijze van bijna 50 jaar geleden.

3. De mensen die hier als 'heidenen' worden aangeduid, zijn mensen, die nooit iets van onze godsdienstige leefwijze hadden gehoord. Meestal waren het boeren, die een klein stukje land bebouwden, naar een dorpsmarkt gingen, en alleen aan zichzelf dachten. "Absque misericordia" (zonder erbarming), zegt Sint Paulus.

4. Ongeletterden. Ze konden niet lezen, of heel weinig. Van horen zeggen kenden ze een aantal spreuken van Confucius enz., maar scholing hadden de meesten nooit ontvangen.

5. Ze leefden in het noorden van China, bij de grote muur: 's winters heel koud, 's zomers ontzettend heet, in het voorjaar de zandstormen = de gele wind, in het najaar september en oktober tot half november prachtig weer.

6. Vervoer: per ezel, te voet. Als er wegen waren gingen we ook wel eens per fiets, maar het meeste was per ezel (een zeer verstandig beest).

7. Woning. Bij 80% van de mensen waar we over spreken was die zeer slordig; niets wat je aantrekt om binnen te blijven; een kamerbrede 'bed-oven' bij het venster, waarop wordt gegeten, geslapen, gepraat.

8. Nu wijzelf.

No. 1 was in 1902 in China aangekomen. Het Vicariaat was pas opgericht; hij werd geplaatst op een missiepost waar voor hem de eenzaamheid verschrikkelijk is geweest. Dag en nacht tussen mensen, waarvan hij de taal heel moeilijk verstond, en nog minder iets van henzelf. Na 25 jaar kwam hij voor het eerst naar Nederland terug. Het jaar daarna ging hij weer naar China terug en kwam niet meer naar Nederland.

No. 2 kwam in 1934 in China; en in 1936 werd hij benoemd voor de parochie van no.1. Hij bleef daar totdat hij in maart 1943 door de Jappen werd geïnterneerd. No. 1 stierf in 1943, nog geen zeventig jaar oud.

De missionaire praktijk.

Stel je voor een grote rol stevig papier van ongeveer 1.50 meter lang en 60 cm. breed, lijkend op een smalle landkaart die je op kunt rollen.

Op die grote rol stonden acht kleinere prenten in kleur, met Chinese teksten ernaast die uitleg gaven over de tekeningen. Die teksten waren van Confucius of andere Chinese wijsgeren, welke de gewone man al vaker had gehoord.

In de marktstad Fongjun hadden we een soort schooltje (een ruimte), waarin die platen tegen de muur hingen.

Op marktdagen, - de straten krioelden dan van Chinezen - werd een plaat buiten tegen de muur gehangen.

No. 2 en zijn bediende gingen aan iedere kant van de plaat staan; eerst gaapten de mensen wat naar de plaat, maar nog meer naar die vreemde man. Op het juiste ogenblik., als ze genoeg hadden van het maar kijken, begon de bediende hen de eerste kleine prent uit te leggen. Hij wees daarbij met een stok letter voor letter aan wat er naast stond.

De eerste prent ging over de Heer van de hemel, met woorden die ze zelf voor 'de bron van de 10.000 dingen' bezigden, ook voor de regen. Ja, met die regengod hadden ze ieder jaar wel veel te maken; als die geen regen gaf, dan haalden ze de regengod uit zijn tempel, brachten hem naar een sloot, waar nog wel een beetje modderig water instond, en gooiden hem dan met zijn kop de modder in, zeggend: 'zuip zelf maar op wat je ons niet wilt geven'. Maar er stond ook op die plaat: de oorsprong van alle dingen - één God. In China hadden de mensen duizenden goden; een voor zijn ezel, een voor zijn keuken, een voor zijn land, zijn kar enz... want een god kan toch niet alles bolwerken. Hier hoorden Chinese mensen, eerst in bedekte termen, dat er maar één God is, en al pratende werd er de nadruk opgelegd dat er geen twee waren.

Op de markt had niemand haast; de mensen bleven staan.

De tweede plaat ging over goede en slechte mensen. De goeden kregen een beloning in de hemel; de slechten een straf in de hel. Dit hadden de mensen al vanaf hun jeugd in hun eigen afgodstempels gezien: verschrikkelijke foltering in de hel door afgrijselijke duivels ... de hemel, een rustig oord, waar men in lange sierlijke gewaden aan iets liep te denken. Die plaat met die rust stond de mensen wel aan want rust kenden de mensen niet veel, altijd voelden zij zich belaagd of hadden ze het idee dat ze op de een of andere manier bedrogen werden. Hoe kun je ook veilig en rustig leven? "Suarile, pou chouo, chouole, pou suan", d.w.z. "wat telt, wordt niet gezegd, en wat gezegd wordt, telt niet". Zo luidt een chinees spreekwoord.

Op de plaat stond ook dat iedere mens moet sterven. 'Moeten sterven' is een stevige Chinese vloek; maar, zo stond er dan ook op de plaat, dit is toch een waarheid die iedere mens wel kon aannemen. Sterven was evenwel niet het einde, aldus de tekst: er was een goede dood en een slechte dood.

Dat er na de dood een voortbestaan is? In zijn woonkamer heeft de Chinees een kastje staan met de zielen van de afgestorvenen. Hoe hij dat gelooft en wat voor indruk hem dat geeft???

Om goed te sterven, moet men goed leven. De tekst bij de plaat vermeldde enkele goede daden, maar die kenden ze ook allang, met heel veel woorden, maar begin er maar eens aan! Alles bij elkaar duurde dit 10 à 15 minuten. Dan werd er gewacht en na tien minuten begon hij weer opnieuw uit te leggen.

Weinig Chinezen, heel weinigen, liepen onverschillig de plaat voorbij; het was wel een aandachtig gehoor: veel lawaai, inspanning. Na een uur was de spreker dan ook wel aan een flinke theepauze toe.

Voor no. 2 was het een buitengewone Chinese les - je verloor de schuchterheid voor die gapende mensen (wat een verschil in die heidense gezichten) 'bevroren ijskuilen', en je leerde er zeer goed Chinese uitdrukkingen mee.

No. 1 was zo nu en dan wel in de buurt, maar hij bemoeide zich nooit met de spreker. Hij hield zijn eigen voordracht in het gebouwtje waar ook mensen heen kwamen om te kijken.

Wat was het nut van deze manier van doen?

De mensen zagen op de plaat afbeeldingen die ze al eens op een of andere manier hadden gezien.

De teksten op de plaat kenden ze ook; de uitleg ervan stond hen wel aan. En dan die vreemde man, jong en al zo'n grote baard; in het Chinees gekleed. Wat kwam die hier doen?

Als ze ernaar vroegen, heel zelden in het publiek, wel stiekem, werd met enkele woorden gezegd: 'hij komt uit het buitenland om dit aan jullie te zeggen'.

We stonden daar van 9.00 tot 13.00 uur; dan liep de markt leeg en stopten we ermee.

Wat had dit voor nut?

De mensen hadden iets gezien en gehoord, waar ze thuis bij de dorps-put over zouden praten. Ze zouden bij elkaar inlichtingen gaan inwinnen over die vreemde man, waar hij woont, hij werkt, wat betekent die grote hoge toren, waar hij zo'n grote tempel heeft?

2. De tweede manier bestond hierin om mensen beschikbaar te hebben, Chinezen, die bij de dorpsputten of in de dorpen zelf met de mensen gingen praten. Dit moesten ze gratis doen! want geld bederft alles.

Deze mensen moesten gevormd worden. Ze moesten weten wat ze over die vreemdeling moesten zeggen. 'Als hij niet werkt, waar eet hij dan van? Als hij zo rijk is, wat komt hij dan hier zoeken? Kennis? Niet getrouwd?' Iemand die zich liet dopen bekende aan de missionaris: "Ik heb drie jaar lang je huis dag en nacht bespied of er geen vrouwen in-of uitgingen. Nu laat ik me dopen omdat ik nu weet dat je niet liegt!"

De vorming van deze meesters deed no. 1 zelf. Ze kwamen bij het drieman tellende dienstpersoneel meewerken. Ze moesten de catechismus kunnen lezen.

No. 1 legde vraag na vraag uit, liet ze alles van buiten leren, ondervroeg hen, en stuurde hen twee aan twee de omliggende dorpen in. Een uur later verscheen hij dan zelf in dat dorp. (we hadden een catechist, die met zijn vrouw en dochter de hele winter wegbleef; hijzelf onderrichtte de mannen, zijn vrouw de vrouwen en hun dochter de kinderen).

De vorming kwam altijd neer op het evangelie en de brieven van Sint Paulus. Het Chinese Nieuwe Testament van no. 1 zag zwarter van de aantekeningen dan van de tekst zelf.

Aan tafel werd in het Chinees voorgelezen door de bediende. No. 1 heb ik nooit in zeven jaar tijd een grap horen vertellen. Op de buitendeur, die toegang tot zijn huis gaf, stond: 'Luie mensen, verboden toegang'.

We waardeerden elkaar. Hij heeft eens tegen de bisschop, toen deze no. 2 wilde verplaatsen, gezegd: "Blijf van mijn kapelaan af!"

De vorming, die no. 1 aan de meesters gaf, werd ook door anderen zeer gewaardeerd. No. 1 leende hen wel eens uit.

3. Voor no. 2 aankwam, had een andere kapelaan geprobeerd met een film en met dia's te spreken over het lijden van Christus.

Schimmenspel is in het Noorden van China zeer in, en zeker in een dorp in de bergen, waar nooit iets te doen is.

Deze aanpak is niet gelukt. Ten eerste omdat het ondoenbaar is het toestel overal naar toe te nemen. Ten tweede begrijpen de mensen er totaal niets van waar het eigenlijk om te doen is. Een Chinees zei bij de intocht van Jeruzalem vol bewondering: 'wat een ezel! zo'n beest is niet te schatten!' Als een Chinees een ezel niet kan schatten, dan is het al heel erg. Goed, ik geloof dat dit ook maar één keer gebeurd is.

4. In de wintermaanden gingen de missionarissen de christenen in hun dorpen bezoeken.

In sommige dorpen bleven we drie dagen, soms een week, naargelang het aantal christenen. Het verblijf in een heidens dorp trok natuurlijk de aandacht van de inwoners; er werd nu nog meer over gepraat.

Iedere dag lazen we in een of andere woning de H. Mis, overhoorden de catechismus; de mensen kwamen biechten en hielden hun Pasen.

Dit alles beschrijven heeft geen zin. Het is voor ieder, die dit niet heeft meegemaakt, totaal onbegrijpelijk.

Wat waren die Chinese families, misschien drie of vier, in een totaal heidens dorp, een overheerlijk volk. Nu bestond er geen verschil meer; je was hun 'geestelijke vader'. Alles werd verteld; bergen tabak tot laat in de nacht opgedampt, koppen thee wie weet hoeveel, er werd gepraat over het buitenland, en aldus kwamen hun vrienden (heidenen) en de toestand van hun dorp ook ter sprake. Het afscheid is altijd zwaar gevallen. Lees Paulus, en je kunt het misschien volgen; de mensen zijn nog niet zoveel veranderd.

5. Dan had je daar de feesten van kerstmis en Pasen.

Drommen mensen, die dagen door de kou hadden gelopen, met een ezeltje, kwamen dan het feest meevieren.

Om 8 uur 's avonds begon 'de heilige nacht': bidden, zingen, bidden, zingen, zo nu en dan een kwartier rust, tot middernacht, dan begon de H. Mis, tot half twee 's nachts.

Geen wonder dat de heidenen vroegen: 'wat is daar toch te doen?'

En als ze dan hoorden, dat die mensen daar ook nog bleven slapen en eten in dat dorp van 'de Gele Bloem', dan snaptten ze er helemaal niets meer van'.

Het was te mooi om lang te duren.

No.1 werd ziek, door een beroerte; hij vertrok in 1942.

13 maart 1943 kreeg no. 2 en een andere pastoor het bevel om de volgende dag te vertrekken.

De Jappen brachten de missionarissen naar concentratiekampen. De mensen van de Gele Vallei hebben de hele nacht in de kerk gebeden tot 's morgens zeven uur. Om vijf uur 14 maart hebben we voor het laatst de H. Mis gelezen en om zeven uur gingen we achter een boerenkar het dorp uit zonder dat iemand iets zei.

Maar nog steeds, na bijna veertig jaren, staat iedere straat van de 'vallei van de gele Bloem' met hun huizen, nog in de geest, en ook de dorpen, waar we 's winters naar toe trokken, en niet te vergeten de markt-stad van 'FONGJUN' waar no. 2 naast de plaat stond van no. 1.

Uit Hoanghoakiang zijn 4 priesters afkomstig. Alle vier waren leuke, goede, openhartige, ernstige mensen waar ik met vreugde aan terug denk.

Lioe Paul sprak altijd met eerbied over zijn professoren uit Chala (groot seminarie in Peking) o.a. over Mhr. Opheij.

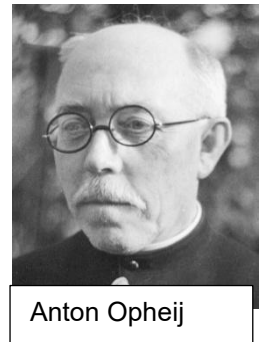
Hsie Pierre was een geleerde priester - ingetogen - Hij speelde ook zeer goed orgel.

Lioe Joseph is als jong priester gemarteld omdat hij trouw bleef aan de paus. Hij werd op het marktplein van Sint'oun na eerst bespot te zijn, op de knieën geduwd en daarna doodgeschoten. Een buurjongen - Pei - nam het lichaam mee en hij werd begraven op het kinder-kerkhof in Hoanghoakiang.

Sou Sylvester was stil, maar zeer overtuigend. Hij was lazarist. Hij is na zeer lange marteling in de gevangenis gestorven. Zijn vader en moeder waren catechisten en gingen in de dorpen het geloof brengen. Zijn vader, die met mij op missie-ging, leek wel een aartsvader als hij de godsdienst uitlegde.

Cher Confrère. Hierbij het een en ander zonder het te willen heeft U wel een 'diepe wond' open gemaakt van mijn vroegere leven, met deze heerlijke priesters. Nu ik 81 ben, zie ik beter, wat ik aan hen verloren heb. Ook aan de andere Chinese Nederlandse lazaristen.

t.t. H.J.Botermans c.m. 5 jan.1989.

Anton Opheij

BEZOEK SEMINARISTEN UIT HET BISDOM ROERMOND EN HET BISDOM HAARLEM-AMSTERDAM OP 4 FEBRUARI AAN DE MGR.SCHRAVENKAPEL IN BROEKHUIZENVORST EN HET MISSIEHUIS IN PANNINGEN.

Harrie Schraven

Dit bezoek vond plaats in het kader van de seminarweek Missiologie.

Om 10.00u werden de gasten ontvangen door Wilson Varela, deken Peter van der Horst en Harry Schraven, voorzitter van de Mgr. Schravenstichting. Namens deze stichting waren ook aanwezig Thea Engels en Mia Janssen.

Om 10.30u was er een plechtige Eucharistieviering waarin Wilson Varela voorging.

Na de preek volgde een rondleiding in de Mgr. Schravenkapel door Harry Schraven en een rondleiding door de kerk door Mw. Ans Litjens.

Foto's zijn via Facebook beschikbaar: Mgr.Schraven

Het bezoek aan het Missiehuis vond s middags plaats. De gasten werden ontvangen door de Overste van de Lazaristen Rafael Ishariato.

Na de lunch gaf Harry Schraven een lezing over het leven en de moord op Mgr. Schraven en gezellen.

De gasten genoten van Koffie en vlaai aangeboden door het Missiehuis.

Vervolgens was er een lezing van Pater Andreas over zijn missie in Bolivia.

De seminaristen kregen in het Missiehuis het boek "De geschiedenis van de Nederlanders in de

Congregatie der Missie" en "De Schatkamer van Kapèl" aangeboden.

Namens de leiding van het seminarie bedankte de heer Detlef Roling de inleiders en de gastheren en bood hen het boek Rodensia aan.

Na een korte rondleiding door het Missiehuis vertrokken de gasten naar Rolduc.

PREEK WILSON VARELA

<https://www.mgrschraven.nl/2026/03/03/bezoek-seminaristen-roermond-en-haarlem-amsterdam/>

MEDEDELINGEN

BEZOEK UIT ROME

22-24 februari; Gregg Bañaga (contactpersoon vanuit de Curia voor het Holland-House), Giuseppe Turati (secretaris v.d. Curia) en Ziad (econoom v.d. Curia) bezoeken het Missiehuis om gehoor te geven aan de confraters van het Missiehuis.

11-03-2026 Gregg Bañaga bezoekt het Missiehuis i.v.m. een raadsvergadering op 12 maart.

OVERLEDENEN:

Dhr. Michel van Zuijlen, geaffilieerde van de Congregatie
 Mevr. Kempen-Haenen– bewoner zorgcentrum Vincent Depaul
 Mevr. Theeuwen-Jacobs– bewoner zorgcentrum Vincent Depaul
 Mevr. Meeuwis-Kranen– bewoner zorgcentrum Vincent Depaul
 Jan Nijssen – bewoner zorgcentrum Vincent Depaul
 Mevr. Lies van Lier-Kessels– bewoner zorgcentrum Vincent Depaul
 Mevr Janssen-Simons– bewoner zorgcentrum Vincent Depaul
 Mevr. Ottenheim-Mol– bewoner zorgcentrum Vincent Depaul
 Dhr HHT Duyf– bewoner zorgcentrum Vincent Depaul
 Mevr. A.M Lennaerts Beurskens– bewoner zorgcentrum Vincent Depaul
 Mevr. Engelen-Rongen– bewoner zorgcentrum Vincent Depaul

NECROLOGIUM**Overledenen wereldwijd**

N°	DIES OB	NOMEN	COND	AET	AET VOC.	PROV.
50	08/12/2025	ALLY Marc-Innocent	Sac	62	35	CAM
01	12/01/2026	HESS* F. Joseph	Fra	87	68	OCC
02	15/01/2026	GOICOECHEA TERÉS José Manuel	Sac	89	72	CAE
03	05/02/2026	IRCIO HERRÁN Luis	Sac	94	63	CAE
04	07/02/2026	LAVRIČ Anton	Sac	100	81	SLN

ORDINATIONES**Wijdingen wereldwijd**

86	LAKDA Raju Rimis	Sac	INS	29/12/2025
87	NAYAK Malaya Ranjan	Sac	INS	29/12/2025
88	NAYAK Rohan Kumar	Sac	INS	29/12/2025
01	SORENG Daud	Sac	INS	17/01/2026
02	SÁNCHEZ VINASCO César Augusto	Sac	COL	24/01/2026
03	KACHEL STOLTE Karlo Matheus	Sac	CUR	14/02/2026

E-mailadres voor de Kleine Co: secretariaat@lazaristen.com Panningen, Maart 2026

Uitgebreide informatie over de Nederlandse Lazaristen en hun 'Lines of Action' kunt u vinden op www.lazaristen.com en www.vincentianmovement.nl